

BLÅBÆK VANDMØLLE, FAXE KOMMUNE



Blåbæk Vandmølle ved Faxe

Udvidelse af fredningen af Blåbæk Vandmølle

AFGØRELSE

Kulturarvsstyrelsen har besluttet at udvide den eksisterende bygningsfredning på ejendommen Blåbækvej 3-5, Blåbæk Vandmølle, matr.nr. 2a, Hovby, Faxe Kommune, til også at gælde møllesøen, vejdæmningen mellem møllesø og møllehuset, broen over tilløbet til møllen med stensætninger på begge sider, frislusen med stigbord, stensætning og kammertrappe, malekarm med sluse, slisker og stensætninger, fraløbsrenden med stensætninger samt brolægningen på gårdspladsen.

Fredningen omfatter herefter: Blåbæk Vandmølle. Det firelængede anlæg (1838) med udløberlænger i nord og øst samt møllesøen, vejdæmningen mellem møllesø og møllehuset, broen over tilløbet til møllen med stensætninger på begge sider, frislusen med stigbord, stensætning og kammertrappe, malekarm med sluse, slisker og stensætninger, fraløbsrenden med stensætninger samt brolægningen på gårdspladsen. Samtidig præciseres det, at den eksisterende fredning også omfatter møllens to møllehjul, læsserampen og alt nagelfast mølleinventar.

Beslutningen er truffet efter § 3 og § 8, stk. 1 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

BAGGRUND

Kulturarvsstyrelsen underrettede Dem i brev af 31. marts 2011 om, at Det Særlige Bygningssyn har indstillet, at den eksisterende fredning på ejendommen udvides. Samtidig gennemførte styrelsen en høring herom.

Kulturarvsstyrelsen har modtaget følgende bemærkning hertil:

Dansk Møllerforening skriver i brev af 10. juli 2011: "Dansk Møllerforening finder det positivt, at en udvalgt mængde vandmøller indstilles til en udvidet fredning, der omfatter området omkring vandmøllen og et ønske om opretholdelse af møllens funktionalitet. Set i lyset af, at mange danske vandmøller på nuværende tidspunkt er underlagt en spinkel bygningsfredning, der kun omfatter selve vandmøllebygningen, som er fredet "til sokkel" som det hedder, er det vigtigt at udvide fredningen til også at omfatte vandføring og nærmeste omgivelser. Det er vigtigt, at de vandtekniske anlæg, som er betingelsen for at vandmøllens funktion kan opretholdes, fremover beskyttes af fredning."

Kulturarvsstyrelsen har noteret sig Dansk Møllerforenings bemærkninger.

BEGRUNDELSE

Kulturarvsstyrelsen finder, at møllesøen, vejdæmningen mellem møllesø og møllehuset, broen over tilløbet til møllen med stensætninger på begge sider, frislusen med stigbord, stensætning og kammertrappe, malekarm med sluse, slisker og stensætninger, fraløbsrenden med stensætninger samt brolægningen på gårdspladsen til Blåbæk Vandmølle, Blåbækvej 5, Faxe Kommune, har de arkitekturhistoriske og kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en udvidelse af fredningen.

Samtidig præciseres det, at den eksisterende fredning også omfatter møllens to møllehjul, læsserampen og alt nagelfast mølleinventar.

FORMÅL

En udvidelse af fredningen skal sikre Blåbæk Vandmøllens fortsatte funktion som vandmølle og bidrage til oplevelsen af det samlede kulturmiljø.

MILJØMÆSSIG VÆRDI

Blåbæk Vandmølle med sine mølle- og avlslænger ligger som en samlet kulturhistorisk helhed. Funktionen og oplevelsen af vandmøllen er nært knyttet til de tekniske anlæg omkring selve møllebygningen. Synet af møllebygningen, oplevelsen af teknikken omkring tilførslen af vand og afledningen af vandet og lyden af det brusende vand fra friløbet over kammertrappen giver en totaloplevelse af et markant

mølle miljø. Dertil kommer sammenhængen med den fredede Blåbæk Vindmølle, der skaber en industriel helhed baseret på vind- og vandkraft.

KULTURHISTORISK VÆRDI

Blåbæk Vandmølle var en herregårdsmølle og havde som sådan monopol på maling af korn fra hele oplandet. Det store anlæg, som omfattede såvel avlsbrug som mølleri, vidner om møllens betydning og om, at mølledriften var af betydning for herregårdens indtjeningsgrundlag. Hertil kommer, at de trinvisse udvidelser af anlægget fortæller en historie om udviklingen inden for mølleerhvervet, hvor vandkraften blev udnyttet til meget mere end blot maling af korn.

ARKITEKTONISK VÆRDI

Blåbæk Vandmølle er en karakteristisk repræsentant for traditionelt sjællandsk byggeskik med hvidt overkalket bindingsværk og stråtag. Videre ejer bassintrappen fra 1990'erne en selvstændig skulpturel værdi.

BÆRENDE FREDNINGSVÆRDI

De bærende fredningsværdier omfatter alle udvendige og indvendige forhold. Omkring møllebygningen omfatter de møllesøen, vejdamningen mellem møllesø og møllehuset, broen over tilløbet til møllen med stensætninger på begge sider, frislusen med stigning, stensætning og kammertrappe, malekarm med sluse, slisker og stensætninger, fraløbsrenden med stensætninger samt brolægningen på gårdspladsen og møllehjulene.

ANBEFALINGER

Det anbefales, at der i dialog mellem ejer og vandløbsmyndighed udarbejdes en plejeplan for vandmøllen med omgivelser, herunder mølledam, friløb og bagløb, som fremhæver møllemiljøets arkitektoniske og kulturhistoriske værdier.

KLAGEVEJLEDNING

De kan klage over beslutningen til kulturministeren. Klagefristen er 4 uger fra den dag, De har modtaget dette brev.

Klagen skal sendes til Kulturarvsstyrelsen, der sender klagen videre til kulturministeren sammen med sagens øvrige materiale.

KONSEKVENSER

En fredning betyder bl.a., at De skal søge Kulturarvsstyrelsen om en tilladelse, hvis De skal foretage bygningsarbejder eller lignende, der rækker ud over almindelig vedligeholdelse.

Dette følger af § 10 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

ANNONCERING OG TINGLYSNING

Kulturarvsstyrelsen vil annoncere beslutningen i det lokale distrikts- og/eller dagblad og tinglyse fredningsudvidelsen. De vil modtage en kopi af tinglysningen, når den foreligger.

Bygningsfredningen skal respekteres af ejendommens ejer, brugere og andre indehavere af rettigheder over ejendommen, uanset hvornår rettigheden er opnået.

Dette følger af § 7, stk. 3, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

22. august 2011